

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

14. Secundum argumentum ex parte motuum concupiscentiæ, qui non sunt aliud nisi peccandi desideria. Soluitur obiecto de bonitate eorum in brutis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

hac fuit libido, à Deo facta esse monstratur, & per hoc bona quæque ipsa defenditur. Respondet ei Augustinus impossibile esse, ut eadem Deus, et in per aliam creaturam in dicitur posita in hominibus fuerat; Absistunt, atque, ut Divi de signo bona eorumque atque illorum hominum quæcumque tempore beneficiis tale considerit, ut haberent in membris aduersitiam contra quem pœnitia dicitur. Causam subiiciens paulo post, cum adhibuisset Apostoli testimonium. Nolite diligere concupiscentiam carnis, ita pergit: Hæc quam diligere prohibent non est à Deo. Hæc igitur concupiscentiam quam laudat, non est à Deo, duo enim bona quæ à Deo sunt inter se pugnant non possunt. Pugnant autem inter se continentia & caro piscivoria; quælibet horum à Deo magis velis esse, respondeo, video quæpationis angustiam & scire, nullo concupiscentiam, sed erubescit continentia. &c. Clarissimè & probatum vides concupiscentiam & consequenter cupiditates ceteras id est esse non posse à Deo, quia duo bona quæ à Deo facta sunt, pugnant non possunt, ita videlicet ut alterum repugnet contra spiritum Dei. Quod videri in statu puræ naturæ fieri certum sit, & ab ipso Iuliano quasi in statu illo iam factum ponetur, perspicuum est statum illum, quatenus concupiscentiarum pugnam cum virtutibus & spiritu Dei adducit, juxta doctrinam Augustini esse impossibilem. Hinc libro quinto aduersus eundem Iulianum, ut explicaret cur duo bona quæ à Deo facta sunt, pugnant non possint; Rogo te, inquit, oculos aperis, & cetera que aperta sunt. Nulla pugna est sine malo. Quando enim pugnatur aut bonum pugnat & malum, aut malum & malum: aut si duo bona inter se pugnant, ipsa pugna est magnum malum. Quod in corporibus quando contingit ut ea quibus constat, id est humidum & siccum, calidum & frigidum, quamvis sint inter se contraria, pacem se cum, concordant, amque non teneant, morbi agrotationesque nascuntur. Et quamvis Augustinus doceat nec morbos nec agrotationes in pura natura sine peccato esse posse, sicut infra

Ibidem

Lib. 5. cap. 7. fol. 7.

dictum sumus, magnam tamen inter pugnam bonarum qualitatum & cupiditatum animi discrepantiam esse tradidit, ideoque statim adiecit, sed alie sunt rerum corporalium qualitates, quæ secum à contrariis temperantur, ut bene valdeamus. & cum sint in diverso genere bona, tamen cum discordant, malam valetudinem faciunt: & alie sunt anime cupiditates, quæ propterea carnis ascuntur, quia secundum carnem anima concupiscit, cum sic concupiscit, ut ei spiritus, id est pars eius melior & superior debeat repugnare. Nimirum quia illæ qualitates bonæ sunt, hæ cupiditates carnis malæ, sicut sepius docuit, quarum illæ propterea à Deo esse, hæ esse non possunt. Si enim à Deo essent, necessario bonæ essent, utpote à quo esse non potest nisi bonum. Si autem bonæ essent iam spiritus contra spiritum concupisceret. Audi Augustinum: Quare sanè quilibet ingentis sibi moribus hominem dicat esse idoneum dare leges? utrum bonum an malum? Si bonum adversus bonum, ergo spiritus concupiscit adversus spiritum, & duo bona in se sibi adversantur in homine, quod fieri non potest, ipsa duorum bonorum inter se divergitur bona esse non possunt. Si autem malis, facte igitur ingentis esse bonum motus malis, contra quos castitas dimicat. Ut ergo ostenderet impossibile esse, ut tales motus mali sint à Deo sic instituyente creaturam suam, sicut Iulianus asserbat, sic adjungit: Ne dicere cum Manichæis cogaris alienæ mali naturæ nobis misse commixtionem, nostrum potius originalem consistere languorem. Nimirum hoc vult Augustinus motus illos maiorum motuum contra spiritum repugnantium, ita malos esse, ut quicumque noverit eos esse languorem ex ipsius creaturæ iniquitate contractum, cogatur dicere cum Manichæis, eos ex malæ naturæ commixtionem pullulare. Tam impossibile iudicat Augustinus, ut huiusmodi motus mali à Deo bono naturam bonam condente proficiscantur sicut Pelagiana doctrina juxta commentum puræ naturæ stituebat. Sed de hoc argumento infra pluribus.

CAPUT XIV.

Argumentum clarum contra statum puræ nature. Secundum argumentum ex parte motuum concupiscentiæ qui non sunt aliud nisi peccandi desideria. Solvitur objectio de bonitate eorum in brutis.

SECUNDUM argumentum quo sanctus Augustinus confirmat doctrinam illam suam ex natura motuum concupiscentiæ petitur, & est huiusmodi. Fieri non potest, ut desideria peccandi in creatura rationali sint bona vel licita; sed omnium hominum iudicio turpia & mala; motus porro concupiscentiæ non sunt aliud quam quædam desideria peccatorum, non possunt igitur esse bona vel licita creaturæ rationali, sed potius mala & illicita: quod si illicita sunt & turpia & mala, non possunt etiam habere autorem Deum, sicut hoc in pura natura necessarium est: & consequenter status ille est impossibilis.

In Augustini doctrina de totius istius argumenti veritate & firmitate dubitari non potest. Intorsit enim illud sepius in Iulianum cum ea desideria velut naturales creaturæ rationalis motus ex humanæ tanquam puræ naturæ institutione promanasse predicaret. Nam desideria peccatorum non tantum delibata, sed etiam talia quæ rationem anteverunt, esse mala, illicita, turpia, & per hoc nullo modo esse posse creaturæ rationali naturalia, seu naturaliter ex Dei institutione naturam comitantia tanquam verissimum, certissimum & omni dubitatione superius, sepius contra adversarij sui jam dicti dogma credit.

tradit. Nam libro quarto aduersus eum scri-
 pto: *Cur non potius malum vocetur, quod fateris
 esse frenandum? Cur quæso frenandum nisi ne noc-
 eat? nisi ne ad illicita que desiderat relaxetur? Et
 utique desiderium mali malum est, etiamsi ei non
 consentitur donec eo veniamus, ubi nec habeatur.*
 Et paulo post: *Rogo si est in vobis ullus sensus
 humanus, num potest & malum esse peccatum & bo-
 num esse desiderare peccatum? Et iterum inferi-
 tius: Hoc ergo malum quod non dicitur esse bonum,
 nisi aduersus omnem veritatis tubam sic obscuraueris,
 ut clares bonum esse concupiscere malum, quod nec
 inter surdos dicere audeas, hoc inquam malum, cur
 non existimatur de continentium carne sanctorum?
 Cur non iterum opere mentis auferatur? Hoc enim
 dici fieri deluisse si malum esset.* Et libro sexto
 contra Iulianum acerrime id ipsum argumen-
 tum premit: *Quis autem ita sit imprudens atque
 impudens, ita prociac, pertinax, pervicax, ita po-
 stremo insanus & demens, qui cum peccata mala esse
 fateatur, neget esse malum concupiscere peccato-
 rum etiamsi aduersus eam concupiscente spiritu pec-
 cata concupere ac parere non sinatur? Et intra:
 Concupiscere malum semper est malum. Et, Nullo
 modo fieri potest, ut carnali concupiscentia bonum
 humani concupiscatur. Et in libris operis im-
 perfecti contra Iulianum: *Videant qui legunt,
 nam respondendum sit homini, qui in tantam pro-
 gressum iniquitatis, ut consistatur malum esse pecca-
 tum, bonum esse concupiscere am peccatorum. Et
 paucis articulis subiijcit: Ergo in paradiso, in
 quo Iulianus hominem tanquam in statu pu-
 ra nature cum concupiscentia collocabat, ante
 malef. ad venena serpenti, ante corruptam sermone
 facti lego voluntatem, inueni tibi libidinem fuit? Et
 quod in illa habitus dicitur, ad malum provocabat
 & mala non sunt? Satis illa sunt, abitoris, ut
 cogitans in possibile esse, ut concupiscenti-
 rum sive tibi illiciti, sive concubitus
 delicta licita aut bona fiat, eam toties
 ingemnet Augustinus esse imprudentiæ, im-
 prudentiæ, prociac, pertinaciæ, pervicaciæ,
 iniquitæ, dementiæ singularis, contra om-
 nem veritatis tubam, contra omnem sensum
 humanum, ut concupiscentiæ peccatorum
 dicantur licite aut naturaliter bonæ; quod
 nec inter surdos quisquam dicere audebit.
 Et tamen hoc dicere coguntur, quotquot
 Deum eam homini naturaliter inseruisse vel
 inferere posse profitentur. Nam ut Augu-
 stinus a tibi idem torquens argumentum di-
 cit, bonum est quod naturaliter libet, ut paulo
 post dicitur sumus.**

Quod si verò aperta veritate superatus
 quilibet huiusmodi peccatorum desideria
 mala & illicita & turpia esse fateatur, pietas
 eum aliter fateri cogit non posse eorum
 auctorem esse Deum, cuius nec homo pro-
 bus auctor esse, vel in se vel in alio excitare
 potest.

Quemadmodum enim impossibile est ut
 Deus in homine peccatorum excitet deside-

ria, ita nec potest illi tale pondus indere
 quo assidue ad peccandi desideria concitetur.
 Nec verò quicquam refert quod illos peccan-
 di motus homo maiore potestate rationis
 compefcere ac moderari potest. Nam nec
 illud ullo modo in pura natura, sine gratia
 potest, ut suo loco dicturi sumus. Quo fit
 ut ista doctrina non multum abfinitis sit
 Calvini ipæ quæ Deum in fordibus hominum
 peccandi desideria operari facit. Non
 posset enim efficacius operari quam tale pon-
 dus visceribus inferendo, ex quo non potest
 nisi mala concupiscere; quibus etiam sine
 gratia (qua iuxta statum suum caret) non po-
 test non præbere consensum.

Sed esto detur etiam puræ naturæ gratia,
 qua peccandi motus frenare & ratione mo-
 derari potest, & ijs non consentire si velit;
 Non tamen idcirco malitia importuna illius
 cupiditatis absterfi est. Hoc enim non cupidi-
 tatis illius sed rationis bonum est. Ipsius
 enim non est aliud nisi indifferenter quamli-
 bet voluptatem sive licitam sive illicitam
 concupiscere: quod sine dubio magnum ma-
 lum est, & peccati desiderium. Quidquid
 vterius boni circa motus illos frenandos
 moderandisque virtus aut ratio facit, non
 illos efficit esse bonos sed potius probat ma-
 los. Limes enim ponitur quem effrenis ma-
 læ cupiditatis impetus transire non sinitur.
 Nihil enim est verius quam quod libidinem
 non frenat libido sed ratio.

Quæ multis in locis præclarissime sanctus
 Augustinus tradit. Nam libro primo con-
 tra Iulianum operis imperfecti, *Quæ suscepta
 tua tibi tam grata est, ut cum ab illa in consensio-
 nem quisque non trahitur, ipsam putes esse laudan-
 dam. Quasi malum non sit res que impellit in ma-
 lum si non ei cedat, sed resistat illa eum pellitur.*
 Et libro secundo primæ sermionis aduersus
 eundem Iulianum: *Hæc est voluptas (id est
 concupiscentia) illa suscepta tua, quamvis & tu
 reprehendas eius excessum. Vbi qualis sit planè fa-
 teris, sed tantis verborum ornamentis eam modera-
 tam defendis & laudis, quasi solum modum sibi ip-
 sa constituerit & non spiritus qui aduersus eum in petum
 concupiscit.* Et libro tertio iterum: *Excessum
 eius reprehensibilem dicit; quasi in eius moderatione
 eam ea bene utitur coniugatus, e ius ipse qui malus
 est, & non potius sit eius auctora laudanda. Et
 libro quarto ejusdem operis: Eius impetus
 non sua sponte moderatus est. A nullo namque
 illicito se abstinere, si membra eius desiderio inserviant.
 Ac per hoc eius modus, non in ipso cuius iniquitas
 est motus, sed in refrenante ac bene utente lauda-
 tur.* Et rursus inferius radicem malitiæ
 ostendens digito cum dixisset infrenem esse mo-
 tum concupiscentiæ, attexit paulo post: *Hæc
 dicens non attendis coniugum conventionem causa ge-
 nerandi, id est pudicum concubitum, ideo bonum
 esse laudabile, quia in eo limes præfiguratur licitus ma-
 lo concupiscendi. Cur enim non potius malum vocetur
 quod*

N n

LIB. 1. OPER. IMPERF. SOL. 159.
 LIB. 2. CONT. IUL. CAP. 5.
 LIB. 3. E. 20.
 LIB. 4. V. 1.
 CAP. 3.

quod sateris esse frenandum? Et iterum infra accuratius: *Vt, ne desiderium mali malum est, etiamsi ei non consentiatur.* Non igitur quid boni de concupiscentia carnis fiat, sed ipsa, quid mali faciat cogitandum est. Nam prudentia conjugali inhiat concupiscentiam sive de illicito, sive licito percipere voluptatem, frenat ab illicito, permittit ad licitum, hoc est bonum, non tamen eius sed bene utentis bonum est. Quod autem ipsa concupiscentia facit sive ad licitum sive ad illicitum indifferenter ardeat uti, e malum est. Et multo potius: Solis ergo libidinis excessibus accusatur, sed ille, a quo non refrenatur. Nam ipsa per se ipsam resistit omnino suis ipsis motibus acusat, quibus ne excedat obstitit. Et capite decimo quarto, *Excessus, inquit, cum in culpa est. Nec percipis quod facillime potuisses, si magis ipsam, quam me vincere voluisses, ut non fac malum excederis, resistendum est malo, concupiscentia.* Duo ergo mala sunt, quorum unum habemus alterum facimus si ei non resistimus quod habemus. Quæ omnia faciatissime probant, constantissime hoc sentit Augustinum quod concupiscentiæ inhiantis motus non minus mali sunt cum eos ratio in gyrum virtutis flectit ac regit, quam cum sine moderatione in immunditias relaxantur. Moderatio enim illa non concupiscentiæ quæ frenatur, sed virtutis frenantis est bonum. Ipsi enim motus semper per se ipsum infrenis est, semper sine discrimine inhians voluptati, sive licitæ, sive illicitæ. Hoc enim discernere rationis est, non ipsius quæ oculis discernendi caret. Hæc est ergo ratio, cur omnes ejus præcipientes motus, sive ratione simul præcipientem trahant, sive excellentiore ejus potestate frenentur, sine ulla dubitatione malos dicendos esse confirmet. *Quid enim te adiuvas, quod reprehendere videris eius excessum cuius approbas matrem?* Tunc enim excedit licitum limitem, quando eius motibus ceditur. Mala est tamen, & quando non ceditur, quia malo resistitur, ne bonum casu tuis intereat. Quia de causa virtutis cum resistit conascens, aptissimo vocabulo vocatur ab Augustino *limes mali & ideò bonum.* Nam inquit inferius, *Cur resistitur nisi ne implet desideria mala? Quomodo igitur bona est?*

ibid.

1 ib. A. c. 14. in fine.

ib. 3. c. 7.

ib. 4. cont. l. 1. cap. 8.

ib. 4. s. 2.

concupiscentia ubi nihil boni concupiscitur ex illa? *Quid ibi agi libido ubi nihil boni libet ex illa?* Qualis est autem aperte concupiscentia & motus ejus in continentibus, talis est etiam licet obsecutus in conjugatis, sicut ibidem expressè Augustinus tradit. Cum enim dixisset Iulianus conjugatos bono libidinis bene uti; *rescèdo, inquit, mentem aut falleris. Neque enim dicitur es in conjugibus bonum esse libidinem, in sanctis autem vel virginibus, vel continentibus malum.* Quod latius mox exequitur, liquidissime ostendens id necessario futuram esse concupiscentiam in conjugatis, hoc est malam, si talis esse in virginibus apparuerit. Itaque contra Celestium disputans de concupiscentia illa carnis generali, quam Apostolus dicit concupiscere contra Spiritum, eadem generaliter dicit, *Concupiscentia carnis utique culpabilis atque vitiosa est, nihilque est aliud quam desiderium peccati.* Quia de re plura diximus cum de concupiscentia differeremus.

ibid.

ib. 1. c. 14.

ib. 1. c. 14.

Satis jam ex Augustino, arbitror declaravimus mentem ejus perspicuam & indubitam esse quod motus concupiscentiæ, quia de se inhrens sunt, in quamlibet voluptatem indifferenter inhiant esse desideria peccatorum; & propterea motus ejus, sive frenentur sive laxentur, ita manifestè malos esse. ut insania sit contrarium velle sustinere. Ex quo sequitur, eos non posse esse naturaliter bonos, nec ullo modo à Deo create, puram naturam conferri posse creaturæ. Nam huc tendit illa tera adversus Iulianum disputatio qui hoc impudenter sustinebat. *Abfit enim, inquit, ut Deus delicto bono carnisque arati illorum hominum, quocumque tempore beneficiam tale conferret, ut haberet in membris adversarium contra quem pudicitia dimicaret.*

ib. 1. c. 14.

ib. 1. c. 14.

Hoc enim malum concupiscentiæ repugnantis voluntati, tam horrendum est, ut inter omnes penas quibus peccatum originale punitum est, nulla post æternam damnationem sub ira & odio Dei sanctis mentibus horribilior dari possit. Non aliunde, inquit sanctissimus Præsul, tantum dolorem habet humana miseria quam inde quod caro concupiscit adversus spiritum & spiritus adversus carnem.

ib. 1. c. 14.

ib. 1. c. 14.

Ex quo fit ut omnes alie miserie ad hanc miseriam tanquam ducem ac fontem ceterarum miserarum creaturæ rationalis ab Augustino subinde reducantur, nempe quod homo sibi met-ipsi factus sit inobediens. Nam inde nascitur quod non tantum immundissima illa concupiscentia voluntate reluctante, sed qualibet alia afflictione animus crucietur.

Ipsa enim invito fit in animo vel in corpore quod non vult, ex quo necessario sequitur cruciatus. Nam quæ, inquit, hominis est alia miseria nisi adversus eum ipsum inobediencia eius ipsius, ut quoniam noluit quod potuit, quod non potest veli? Quod primitus & præ ceteris omnibus in ipso animo sibi repugnantem tanquam in fonte

ib. 1. c. 14.

ib. 1. c. 14.

Handwritten marginal note in Latin script, partially obscured by a large stain.

849

in fonte ceterarum afflictionum locum habet; prout ipse statim subiungendo, & ab animi illa repugnancia incipiendo declarat: *Quis enim enervetur quam multa, qua non potest, velut, dum sibi ipse, id est voluntati eius ipse animus eius, est, inferior caro eius non obtemperat? Ipse namque animo & animus plerumque turbatur & caro doluit &c.* Huius ergo concupiscentia voluntati repugnantis immunditia & malitia, quia non satis mente penetratur, hinc est quod tantum mali Deum auctorem esse posse homines suspiciantur. Non obscure hoc tetigit Augustinus quando Iulianum qui primus eum inter Christianos cum Pelagio magistro suo, Deo creati attribuit, graviter perstringens arguabat: *Nunquid vel tibi vel cuiuslibet concupiscentia tuis aliquid dicere videris si quantum sit malum concupiscentia carnalis, auctore mentis rogare possit?*

Vnum obijci posset, quod Augustino obijcit Iulianus, concupiscentiam non esse in brutis malam; cur ergo tanta est eius malitia in homine, ut creando in puris naturalibus hominem, eius Deus auctor esse non possit? Respondetur causam eius rei esse quod bruta ratione careant, cum dissenet; unde cum non sit veritatem virtutemque, mente contingere & eius honestate fieri, datum est illi sensibile bonum quo sine ulla rationis repugnancia perfruuntur. Itaque Augustinus in opere contra Iulianum imperitico: *Hoc*

in pecoribus ideo non est malum, quia non eis caro concupiscit adversus spiritum: quod malum in hominibus sanctum est bonitate divina non humana vanitate laudandum. Est vero quatuor contra eundem Iulianum: Hinc autem libido ideo malum non est in brutis quoniam non repugnat rationi qua caret. Quod ubi est & accenditur in alio explicat loco: Ideo in pecoribus malum non est concupiscentia, quia non adversus spiritum concupiscit sed servium patris appetit spiritum. & non sic homo in sapientia se in carnis concupiscentia non resistit & a bonitate rationali aliena, hic bonum habent quod dicitur. Nam per se ante diximus: propter oblationem esse in pecoribus malum quia in eis non concupiscit adversus spiritum. Non enim habent rationem qua libidines subingunt superando, sed ut per gratiam. Et statim adiungit: Sed ne propterea putaretur non esse malum concupiscentia carnis, quia bonum est in pecore, ut eo se oblectet, ulla natura, cui non potest viose concupiscentia sapientie, ideo dicitur esse bonum esse peccatis, cui sine ulla repugnancia dicitur spiritum: nihil autem homini quo concupiscit adversus spiritum. Propter hanc ergo naturam, divertit rem sit, ut si homo voluptatem instat pecoris inferiore sui parte, neglecta vel contempta superiore concupiscat in simili motu dissimilis omnino ratio sit. Quod enim pecus natura, hoc homo vicio facit.

Nam ut praclare Augustinus de illa similitudine qua homines concupiscentia pecoribus comparantur: *Est homo in honore positus, & non intelligens comparatur pecoribus, estque similitudo, non tamen usque adeo similitudo, ut pecus sit. Comparantur namque per visum non per naturam;*

non pecoris visio sed natura, scilicet hominis. Tanta namque excellentia est in comparatione pecoris homo, ut vitium hominis natura sit pecoris. Et e contrario ut natura pecoris sit vitium hominis. Plerumque enim contingit ut quod in inferiore natura judicamus esse rectissimum, hoc velut perversum in superiore, si imitari velit, improbemus. Ab illa quippe agitur proprium, ab hac appetitur alienum. Unde illa in suo naturali gradu manet, ista ad inferiora demergitur. Velut cum homines sua voluntate serena sectantur. Pulchre namque incedit quadrupedans equus: ut si sic homo pedibus manibusque imitetur, quis cum vel palcarum cibo dignum putet? In equo igitur probamus illud, cui quantum preponimus hominem tantum offendimur, quod inferiora sua naturali dignitate sectetur. Sic ergo facile intelligitur inferiores animas quibus nulla inest ratio aut appetitus honestatis recte ac decore voluptatibus carnis inhieret, ut illis oblectentur, quibus alia deest exerce lentior; superiores autem quibus actonem longè prestantiorem rerum moderatrix iustitia summa tribuerit, vitiosissime motibus illis agitari, quibus & ratio perturbatur & lumen veritatis extinguitur, & virtus enecatur, & honestatis amaritudo creata vehementissime ab honestate divellitur. Quod qui gravissimum turpissimumque malum esse non sentit, & bonitate, honestateque Creatoris indignum, videt quomodo habet bonum spiritum, cui repugnantem velit nolit fatetur frenandum esse libidinem. Nam talem concupiscentiam Poetras dixit a Patre non esse qua concupiscit adversus spiritum. Quam nemo potest habere, & per hoc boni Creatoris opus dicere, nisi cuius adversus eam non amat concupiscere spiritus.

Hoc est ergo quod Augustinus sapius docet, solam illam rebellionem concupiscentia adversus virtutem atque rationem esse radicem omnis quod in ea reperitur mali. *Libido autem pudenda, inquit, non moveat membra nisi quando volumus, & non est morbus. Non de illa erubescat vitam licitus & honestus conjugatorum concubitus, vitando concubitum & appetendo secretum, & non est morbus. Et libro quarto contra Iulianum: Quod concupiscentia malum non esset, si sola generandi causa ad licitum concubitum moveretur.*

Non ergo motus eius in se mali sunt, sed inordinatio motuum, neque concupiscentia vel appetitus sensitivus per se consideratus, sed effrenitas eius qua concupiscentia & eius desiderijs in statu pura natura semper adheret: sive interim ratio eius impetus effrenus certo limite moderetur, sive precipites in quodlibet & quantumlibet ferti libat. Hæc ergo inordinatio concupiscentia, hæc effrenitas, hæc repugnancia cum ratione, hæc hostilitas cum virtute, hæc cum honestate eorum secretas, propter quam dixit Augustinus *Libidinem concupiscuntque, exteri sensus esse contrariam dulcedinem, sapientie & virtutibus inimicam: propter*

quam

quam

quam

INNO
MIE

quam ipse Tullius nullâ fide imbutus dixit, eius motum ut quisque maximus est, ita inimicissimum esse philosophia, hoc est amori sapientie; hæc inquam labe concupiscentiæ, quæ sola Dei gratia sanatur, fons est omnis in eo mali, & causa cur creando Deus ipsius auctor esse non possit. Ipse enim esset qui creaturam suam aduersus honestatem & veritatem impelleret; ipse qui eam quantum in se est, in illa peccandi desideria præcipitaret. Quantumvis enim per accidens ex condicione materia oriatur illa motuum istorum cum recta ratione repugnantia, illa tamen repugnantia non est per acciueus Deo. Quid enim potuit materia corporalis, quid anima, quid

A ipsa creatura rationalis facere ne ita instituat sicut eam instituit Deus? Cùm ergo in tali natura eam Deus condidit, in qua non potest non contra rationem virtute; m̄ concupiscere, perspicuum est, hoc Deo non creaturæ esse tribuendum, & proinde totam inhonestatem ac turpitudinem concupiscendi veluti per canalem redire in Deum. Quod quia pietas Christiana sentire de divina honestate nos vetat, sequitur profectò non posse talem turpitudinem in creaturam rationalem à Deo create proficisci, & per hoc, statum illum puræ naturæ esse iniuriosum Deo & impossibilem.

CAPVT XV.

Tertium argumentum, licitum est omnibus concupiscentiæ motibus consentire si Deus naturam rationalem cum eis creet.

Argumentum 9. cent. statum puræ naturæ.

1511

Nec est difficile alijs argumentis iuxta mentem Augustini insolubilibus, statum illum purorum naturalium ex parte ejusdem concupiscentiæ quæ erit & evertete. In quibus illud est non infimum, & ab Augustino crebro contra Iuliani machinas adhibitum, quibus concupiscentiam ex Dei primæva institutione puram naturam condenti profluxisse statuebat. Nimirum quia ex illa hypothese sequitur licitum esse quibuslibet eius desiderijs consentire, quicquid appetiverit dare, quodcumque flagitium liberit perpetrare, ratio in promptu est, quia impossibile est ut hoc sit malum quod naturaliter libet. Certa enim regula est naturam bonam non posse naturaliter declinare in malum. Quin potius illa est omnium actionum bonarum norma securissima, & à Philosophis de prædicata, naturam nullo adhuc vitio vitiatam sed ex Dei manibus talem, qualis naturaliter esse debet prædeuntem sequi. Hoc est enim ipsam Dei artem & sapientiam naturæ conditricem sequi. Cui enim & hoc à Deo natura habeant quod natura sunt, in tantum vitiosa sunt in quantum ab eius à quo sunt arte discedunt; et in tantum rectè vituperantur in quantum eorum vituperator artem qua facta sunt videt, ut hoc in eis vituperet quod ibi non videt. Ex quo necesse est naturam ita cum concupiscentia conditam nullo modo dici posse vitiosam. Aut enim illa concupiscentia secundum naturam hominis est, & non est vitium nec vituperari debet; aut si vitium est, ut rectè vituperari possit, etiam contra naturam sit necesse est, sicut Augustinus ibidem docet: Omne quippe vitium eo ipso quo vitium est contra naturam est, & consequenter nullum omnino vitium est naturale. Nam ut Augustinus generatim, animorum quatuorque sunt vitia naturalium

A est vitiata, ergo etiam & ejus instinctus obediendo sequi, est sapientiam Dei conditricem sequi. Nec ullo modo consensus eorum illicitus esse aut vituperari potest.

Sed ne mea putetur ista solius, ideoque fallax ratio, inatio, ipse Augustinus auditur; qui disertissimis verbis eam præformavit & adversus commenta Iuliani quibus hominem cum concupiscentia in paradiso à Deo conditum sentiebat in vitiam esse diversis arguendi modis arbitratu est. Nam in primis expressè & perspicue sapiens docet, si concupiscentia naturalis est seu naturaliter bona, seu naturaliter à Deo visceribus inserta creaturæ, & motus ejus naturales, neque per peccatum hominis vitiati, omnem consensum ejus esse licitum. Quid mali, inquit, faceret, qui bona concupiscentia consentiret, cum nihil mali faceret etiam qui operaretur mali, non sive ipse malo seminat hominem? Et in eodem libro inferius, & uberius, Iohannes Apostolus illam concupiscentiam non esse dixit à Patre que concupiscit aduersus spiritum. Hoc est, non eam esse velot poræ naturæ collatam à Deo Patre, sicut urgebit aduersarius. Quam nemo potest bonam dare nisi cuius aduersus eam non amat concupiscere spiritus. Quod si talis non est in motu & in ordine genitalium, non aduersus eam concupiscat spiritus, ne aduersus donum Dei concupiscendo inveniatur ingratus. Sed quicquid appetiverit detur, tanquam illi que à Patre est. Si autem non est quod detur, hoc potius petatur à Patre, non ut auferat vel comprimat, sed ut expleat concupiscentiam quam donavit. Quid potest clarius & expressius aduersus concupiscentiam tanquam à Deo in puris naturalibus condente datam dici? Audi tamen adhuc si dici potest evidentius & instantius. In lib. 5. Nec times, ne tibi potius admo-neas esse dicendum, quod ad flagitia concites homines, ne resistant concupiscentiæ, quam sicut bonum naturale defendis. Quod quid sibi velit luculentissima expositione declarat. Quam tu bonam naturam

Zib. 3. de lib. aris cap. 15.

Cap. 13.

In Boetio, sunt privationes bonorum. Si ergo concupiscentia rebellis non est vitium, ergo natura non

Lib. 1. cap. 11.

B

Cap. 11.

Lib. 5. 7.

lib. 1.

NATURA.